

122

Bu söz “ən əsas”, “qanunlarının əsaslandığı mənbə” anlamını daşıyır.

-**u** burada “dövlət səviyyəli ali status” bildirir.

Yəni: **‘il** (öncəlik) + **u** (imperiya, dövlət üstünlüyü) = əsas varlıq, tanrı, lider.

-**m** hərfi (məsələn, ‘ilm)

• **‘ilm** (عِلْم) — burada **m** hərfi nüfuz etmə, dərinlik, əxz etmə anlayışı verir.

Yəni: **‘il** (öncəlik/fokus) + **m** (nüfuz edən, əldə edilən) = bilgi, öyrənilən şey.

Bu söz “bilik” kimi tərcümə olunur, lakin semantik olaraq “diqqətin, öncəliyin əxz edilməsi” deməkdir.

4. Ərəb dilində digər nümunələr

‘ilā (إِلَى) – istiqamətlənmiş nüfuz

Bu söz – bir şeyin öncəyə, prioritet sahəyə yönəlməsi anlamını verir.

Əgər klassik tərcümə sadəcə “-a, -yə” desə də, PaNi analizi göstərir ki, bu, “prioritet obyektin daxil olması” deməkdir.

‘ilāh (إِلَه) – yönəldilmiş, prioritetə çevrilmiş şey

Bu sözün özündə **‘il** nüvəsi + **āh** strukturu var.

Burada artıq semantik fokus “**prioritet verilən obyekt**”dir.

Yəni, “kimə **‘ilā**, o sənə **‘ilāh** olur”.

7. Nəticə

Söz	Nüvə	Əlavə	Mənası
‘ilm	‘il	m	Əldə edilən diqqət, öyrənilən bilgi
‘ilā	‘il	ā	Prioritet istiqamətə yönəlmə
‘ilāh	‘il	āh	Yönəlmiş obyekt (öncəliyə çevrilmiş)
ilu (akkad)	‘il	u	Ən ali, dövlətləşmiş prioritetlik
elelu	‘il	artıkl	O konkret əsas (ilə ‘il bağlı)
ulu (az)	‘il	u	Ən yüksək, ali (xalq dilində)

5. Akkad dilindən paralel

𒌷𒍪𒅆𒀭 (ilu) – “tanrı”, amma semantik olaraq “ən ali, ən prioritet varlıq”

Akkad dilində ilu — göydəki ən yüksək status sahibi.

Bu söz “tanrı” kimi tərcümə olunur, lakin nüvəsində prioritet, əsaslıq, diqqət mərkəzi olmaq dayanır.

𐤀𐤌𐤋𐤁 (elelu) – müəyyən artikllı forma

Bu söz ilu sözünə artikl əlavə etməklə yaranır və “məhz o əsas”, “o konkret” anlamı verir.

Ərəb dilindəki **al-‘ilāh (إله)** forması ilə birbaşa paralellik təşkil edir.

6. Azərbaycanca nümunə: ulu

• ulu – "böyük, ali, üstün"

Bu sözün özündə **il** nüvəsi var. Sadəcə fonetik dəyişiklik baş verib.

Burada **u** hərfi yenə də eyni funksiyanı yerinə yetirir – prioritetliyin dövlətliləşdirilməsi.